

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра економічної та соціальної географії

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	<u>Сталий розвиток</u> <i>(повна назва навчальної дисципліни)</i>
галузь знань	<u>для студентів</u> <u>10 Природничі науки</u> <i>(цифра і назва)</i>
спеціальність	<u>106 Географія</u> <i>(цифра і назва спеціальності)</i>
освітній рівень	<u>Бакалавр</u> <i>(молодший бакалавр, бакалавр, магістр)</i>
освітня програма	<u>Урбаністика та міське планування</u> <i>(назва освітньої програми)</i>
вид дисципліни	<u>обов'язкова</u>
	Форма навчання <u>денна</u>
	Навчальний рік _____
	Семестр <u>7</u>
	Кількість кредитів ECTS <u>4</u>
	Мова викладання, навчання та оцінювання <u>українська</u>
	Форма заключного контролю <u>екзамен</u>

Викладач:

Кононенко Олена Юрївна, доцент кафедри економічної та соціальної географії, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, доцент

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Розробник: **Кононенко Олена Юріївна**, доцент кафедри економічної та соціальної географії, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, доцент

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри економічної та соціальної географії
М.М. проф. Костянтин МЕЗЕНЦЕВ
(підпис) (прізвище та ініціали)

Протокол № 15 від «17» серпня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол від «30» серпня 2021 року № 6

Голова науково-методичної комісії Н.К. доц. Наталія КОРОГОДА
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

1. Мета дисципліни – сформувати у студентів здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми щодо сталого розвитку міст. Основний зміст дисципліни передбачає висвітлення теоретичних основ сталого розвитку та можливостей досягнення його цілей для міських поселень, а також формування навичок застосування набутих знань на практиці.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1) успішне опанування курсів “Суспільна географія”, “Урбоекологія”, “Соціальна географія”, “Географія населення та розселення”, “Оцінка впливу природного середовища”, “Природнича географія”, “Філософія”.

2) знання загальних закономірностей розвитку природних та антропогенних систем, їх взаємозалежності через знання і розуміння структури та особливостей функціонування суспільного виробництва, соціальних систем в умовах сучасних глобальних викликів.

3) вміння працювати з інформаційними джерелами, що містять дані щодо розвитку природних, соціальних, економічних, управлінських процесів різних просторово-часових масштабів, аналізувати особливості протікання даних процесів у географічній оболонці, виявляти диспропорції та неузгодженості, робити висновки щодо отриманих результатів.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Викладаються сутність концепції сталого розвитку в контексті його забезпечення на регіональному та локальному рівнях, система Цілей сталого розвитку, а також проблема її імплементації в містах. Розкриваються механізми відновлення балансу природних систем з акцентом на вирішення проблем біорізноманіття, зміни клімату та забруднення навколишнього природного середовища, інституційні аспекти забезпечення сталого розвитку регіонів в світлі глобального, європейського та українського контекстів. Висвітлюються особливості забезпечення сталого розвитку міських поселень різного функціонального типу, в тому числі природоохоронних територій та територій, що мають значне антропогенне навантаження, моно- та полі функціональних міст.

Навчальна дисципліна «Сталий розвиток» є обов’язковою складовою комплексної підготовки фахівців рівня «Бакалавр», спеціальності «Географія» освітньої програми «Урбаністика та міське планування».

4. Завдання полягають у формуванні у студентів системи знань щодо:

- змісту концепції сталого розвитку, в тому числі екологічної, економічної та соціальної його складових (ЗК-3);

- загальної стратегії та шляхів реалізації Цілей сталого розвитку на регіональному та локальному рівнях (ФК-1);

- особливостей сталого розвитку основних складових та сфер розвитку міста: енергетики, транспорту, житлово-комунального господарства, зелених зон та ін. (ФК-5);

- принципів планування міст відповідно до концепції сталого розвитку (ЗК-3).

Студенти отримують навички щодо:

- пошуку, оброблення та аналізу інформації про сталий розвиток регіонів і міст (ФК-5);
- автономної роботи зі статистичною інформацією, нормативно-правовою базою, науковими джерелами за тематикою сталого розвитку (ЗК-9);

- роботи в колективах виконавців при виявленні проблем сталого розвитку міст, наданні пропозицій щодо їх подолання та виявленні потенціалу переходу на модель сталого розвитку (ЗК-1, ЗК-5).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація*; 4. автономність та відповідальність*)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	сутність поняття та чинники розвитку концепції сталого розвитку	Лекція, семінарське заняття	Тест, 60% правильних відповідей	6%
1.2	взаємозв'язок соціальної, екологічної та економічної складових сталого розвитку	Лекція, семінарське заняття		6%
1.3	склад та взаємозалежність шляхів досягнення цілей сталого розвитку	Лекція, семінарське заняття		6%
1.4	проблеми імплементації Цілей сталого розвитку у містах і регіонах	Лекція, семінарське заняття		6%
1.5	інституційні аспекти забезпечення сталого розвитку міст: глобальний, європейський та український контексти	Лекція, семінарське заняття		6%
1.6	особливості сталого розвитку транспортної системи міста	Лекція, семінарське заняття, аналіз кейсів		6%
1.7	особливості сталого розвитку систем життєзабезпечення міста	Лекція, семінарське заняття, аналіз кейсів		6%
1.8	особливості сталого розвитку зелених та природоохоронних зон міста	Лекція, семінарське заняття, аналіз кейсів		6%
2.1	здійснення пошуку та оброблення інформації щодо сталого розвитку міст	Семінарське заняття, дискусія	Відпрацювання семінарських занять	4%
2.2	аналіз інформації щодо сталого розвитку міст	Семінарське заняття, дискусія		4%
2.3	виявлення та впорядкування за гостротою проблем сталого розвитку міст	Семінарське заняття, дискусія		4%
2.4	виявлення потенціалу переходу міст на траєкторію сталого розвитку	Семінарське заняття, дискусія		4%
2.5	проведення критичного аналізу нормативно-правової бази та прогнозно-програмних документів щодо сталого розвитку	Семінарське заняття, дискусія		4%
2.6	побудова дерева цілей сталого розвитку міст та визначення пріоритетів	Семінарське заняття, дискусія		4%
2.7	розроблення пропозицій щодо подолання проблем сталого розвитку	Семінарське заняття, дискусія		4%
2.8	розроблення пропозицій щодо подолання проблем сталого розвитку у містах	Семінарське заняття, дискусія		4%
3	комунікація: вироблення практичних навичок виявляти проблеми сталого розвитку міст та знаходити можливості для їх вирішення з використанням сучасних механізмів та інструментів, використовуючи досвід роботи в колективах виконавців, в тому числі міждисциплінарних проектах	Доповідь на семінарі, участь у дискусії	Відпрацювання семінарських занять	10%
4.	автономність та відповідальність: визначення напрямів сталого розвитку регіонів і міст, реалізуючи права і обов'язки громадян як членів суспільства на шляху забезпечення сталого розвитку, приймати та відстоювати управлінські рішення в сфері сталого розвитку міст і регіонів	Доповідь на семінарі, участь у дискусії	Відпрацювання семінарських занять	10%

заповнюється за необхідністю, наприклад для практик, лабораторних курсів тощо.

*

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін які не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код) Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	2.1
1. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в галузях предметної області географічних наук (ПРН-1)									+
2. Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад географічної оболонки (ПРН-6)		+	+						
3. Використовувати польові та лабораторні методи для аналізу природно і суспільно-географічних об'єктів і систем (ПРН-8)									
4. Аналізувати склад і будову природно- та суспільно-географічних об'єктів і систем (відповідно до спеціалізації) на різних просторово-часових рівнях (ПРН-10)					+	+	+	+	
5. Знати і пояснювати зміни в географічній оболонці з позицій концепції сталого розвитку (ПРН-15)	+			+					

Результати навчання дисципліни (код) Програмні результати навчання (назва)	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	3	4
1. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в галузях предметної області географічних наук (ПРН-1)	+			+					
2. Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад географічної оболонки (ПРН-6)								+	+
3. Використовувати польові та лабораторні методи для аналізу природно і суспільно-географічних об'єктів і систем (ПРН-8)	+								
4. Аналізувати склад і будову природно- та суспільно-географічних об'єктів і систем (відповідно до спеціалізації) на різних просторово-часових рівнях (ПРН-10)		+	+		+			+	+
5. Знати і пояснювати зміни в географічній оболонці з позицій концепції сталого розвитку (ПРН-15)		+				+	+		

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів: рівень досягнення поставлених цілей навчання визначається за результатами письмових контрольних робіт, аналітичних завдань, участі у семінарських заняттях, дискусії.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота (тест): РН 1.1.— РН 1.4 30 балів/18 балів.
2. Контрольна робота (тест): РН 1.5.— РН 1.8 30 балів/18 балів.
3. Робота на семінарських заняттях РН 2.1-2.8 30/ 18 балів

4. Робота на семінарських заняттях РН – 3,4 10/6 балів

7.2 Організація оцінювання:

У курсі передбачено 2 змістових частини. Заняття проводяться у вигляді лекцій та семінарських занять. Завершується дисципліна екзаменом.

Впродовж семестру проводяться тематичні контрольні роботи у вигляді тестів після завершення розгляду відповідних тем. Набуття студентами знань та навичок також оцінюється під час виступів на семінарах, опитувань, розгляді кейсів, участі у дискусії. Для студентів, що впродовж семестру не набрали мінімальної кількості балів (60 балів) проводиться заключна семестрова контрольна робота з максимальною кількістю балів – 40. До початку залікової сесії студенти мають відпрацювати всі семінарські заняття.

Підсумкове оцінювання не проводиться і студент отримує оцінку відповідно до виконання основних видів робіт впродовж семестру.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і практичних занять

№ п/п	Назва теми*	Кількість годин		
		лекції	семінари	самостійна робота
Змістовна частина 1. Теоретичні основи сталого розвитку				
1	Вступ. Тема 1. Мета, завдання і структура курсу «Сталий розвиток»	2	2	4
2	Тема 2 Визначення сутності поняття сталий розвиток, його характеристик, траєкторії, цільової функції	2	2	5
3	Тема 3. Чинники та передумови формування і розвитку концепції сталого розвитку	2	2	4
4	Тема 4. Складові сталого розвитку, їх взаємозв'язок і взаємозалежність	2	2	4
5	Тема 5. Механізми відновлення балансу природних екосистем	2	2	4
6	Тема 6. Цілі сталого розвитку: синергія сталості й розвитку	2	2	5
7	Тема 7. Проблеми імплементації ЦСР у містах	2	2	4
	Контрольна робота 1			
Змістовна частина 2. Можливості переходу міст на модель сталого розвитку				
8	Тема 8. Концептуальні засади сталого розвитку міст	2	2	4
9	Тема 9. Інституційні аспекти забезпечення сталого розвитку регіонів: глобальний, європейський та український контексти	2	2	4
10	Тема 10. Особливості сталого розвитку транспорту	2	2	5
11	Тема 11. Сталий розвиток зелених та природоохоронних територій міст	2	2	4
12	Тема 12. Сталий розвиток енергетичної системи міст	2	2	4
13	Тема 13. Сталий розвиток житлово- комунальної сфери	2	2	4
14	Тема 14. Управління сталим розвитком міст: стратегії, програми, проєкти	4	4	5
	Контрольна робота 2			
	ВСЬОГО	30	30	60

Загальний обсяг 120 год, в тому числі:

Лекцій – 30 год.

Семінарські заняття - 30 год.

Самостійна робота - 60 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Кононенко О.Ю. Актуальні проблеми сталого розвитку: навчальний посібник. Київ: ДК «Прінт-Сервіс», 2016. 109 с.
2. Лісовський С.А. Основи сталого (збалансованого) економічного, соціального, екологічного розвитку. Житомир, 2007. 108 с.
3. Гречко Т.К., Лісовський С.А., Романюк С.А., Руденко Л.Г. Публічне управління в забезпеченні сталого (збалансованого) розвитку: навчальний посібник. Херсон : Грінь Д.С., 2015. 264 с.
4. SDG Knowledge Hub - <https://sdg.iisd.org/>
5. Achieving SDG ins in cities and regions. OECD. <https://www.oecd.org/about/impact/achieving-sdgs-in-cities-and-regions.htm>

Додаткова:

1. Гришко В.В. Регіональні чинники сталого розвитку регіону. Економіка і регіон. № 4 (53), 2015. С.46-52.
2. Дослідження стану енергоменеджменту в містах України. Режим доступу: <https://enefcities.org.ua/upload/files/Publications/Analytics/Doslidzhennya.pdf>
3. Енергетичний менеджмент в українських містах. Режим доступу: <https://misto-em.org.ua/>
4. Кононенко О.Ю., Дронова О.Л. Славутич: формування потенціалу стійкості міста в умовах сучасних викликів і загроз. Український географічний журнал, 2019, № 3, С. 22-36.
5. Крамарев Г.В. Теоретичні аспекти забезпечення сталого розвитку промисловості України. Харків, 2019. 559 с.
6. Лісовський С.А. Природа і суспільство: баланс інтересів на теренах України. Київ: Інститут географії, 2009. 300 с.
7. Національна парадигма сталого розвитку України За заг. ред. Б. Є. Патона. Київ: Держ. установа «Ін-т економіки природокористування та сталого розвитку НАНУ», 2012. 71 с.
8. Нова програма розвитку міст. Режим доступу: <https://uploads.habitat3.org/hb3/NUA-Ukrainian.pdf>.
9. ООН Україна. Офіційний сайт: <https://ukraine.un.org/uk/sdgs>
10. Посібник з муніципального енергетичного менеджменту. Режим доступу: <https://enefcities.org.ua/upload/files/Publications/Municipal%20energy%20management.pdf>
11. Регіональна статистика. Державна служба статистики України. <http://ukrstat.gov.ua/>
12. Смирнова І. І., Михайлюта Є. І. Сталий розвиток в Україні: теоретичні аспекти. Економічний вісник Донбасу. №1 (51), 2018. С. 10-14
13. Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів: вектори реального поступу: національна доповідь. За ред. Е.М. Лібанової, М.А. Хвесика. Київ: ДУ ІЕПСР НАН України, 2017. 864 с.
14. Сталий розвиток: світоглядна ідеологія майбутнього. За ред. М. А. Хвесика. Київ: ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2012. 465 с.
15. Стан виконання в Україні положень «Порядку денного на XXI століття» (2002-2012) / За ред. Руденко Л.Г. Київ: Академперіодика, 2014. 359 с.
16. Указ Президента України «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

17. Цілі сталого розвитку Україна 2019. Моніторинговий звіт. Державна служба статистики України. 2019. 92 с.
18. Цілі сталого розвитку Україна. Добровільний національний огляд. 2020. 117 с.
19. Цілі сталого розвитку. Державна служба статистики України. <http://ukrstat.gov.ua/>
20. Цілі сталого розвитку: Україна. Національна доповідь 2017. Київ. 2017. 176 с.
21. CIVITAS - cleaner and better transport in cities project (Malmö (Sweden), Norwich (United Kingdom), Potenza (Italy), Suceava Romania) and Tallinn (Estonia) Режим доступу: <https://civitas.eu/sites/default/files/civitas20smile20final20brochure20en.pdf>
22. Copenhagen: solutions for sustainable cities. Режим доступу: <https://international.kk.dk/sites/international.kk.dk/files/Copenhagen%20Solutions%20for%20Sustainable%20cities.pdf>
23. European smart cities. Режим доступу: <http://www.smart-cities.eu/index.php?cid=1&ver=4>
24. Global Liveability Ranking . Режим доступу: <https://www.eiu.com/n/campaigns/global-liveability-index-2021>
25. Green City Index. Режим доступу: <https://assets.new.siemens.com/siemens/assets/api/uuid:cf26889b-3254-4dcb-bc50-fef7e99cb3c7/gci-report-summary.pdf>
26. Smart City Index 2020. Режим доступу: file:///C:/Users/Cooper/AppData/Local/Temp/smartcityindex_2020.pdf
27. Sustainable cities index 2015. Режим доступу: <https://s3.amazonaws.com/arcadis-whitepaper/arcadis-sustainable-cities-index-report.pdf>
28. Sustainable Transport: An Efficient Transportation Network—Case Study. Sustainability. 2020
29. UN-Habitat, офіційний сайт: <https://unhabitat.org/>